

Nº 21/1961.

Å l a n d s l a n d s k a p s s t y -
r e l s e s framställning till Ålands lands-
ting med förslag till landskapslag om yrkes-
undervisning.

Den egentliga yrkesundervisningen, varmed man i riket avser den grundläggande yrkesundervisning, som står under handels- och industriministeriets uppsikt, handhaves i landskapet för närvarande dels av Ålands yrkesskola, som fungerar som en landskapets centralyrkesskola, och dels av Ålands kock- och stuertskola, som är privatägd. Kommunal verksamhet inom denna bransch förekommer icke tillsviðare. Ålands yrkesskolas verksamhet regleras av landskapslagen den 29 mars 1949 angående landskapet Ålands yrkesskola (9/49) medan understöd åt Ålands kock- och stuertskola beviljats ur landskapsmedel enligt i riket gällande stadganden.

År 1958 antog riksdagen en lag om yrkesundervisningsanstalter (FFS 184/1958) som sedermera kompletterats med en verkställighetsförordning i början av år 1959 (FFS 3/59). Enligt dessa författningar skall yrkesundervisningen organiseras om på ett sådant sätt, att landets kommuner i allmänhet bli skyldiga att deltaga i kostnaderna för yrkesskolväsendet. Detta kan ske på olika sätt, genom att reservera platser i statens centralyrkesskola, genom att bilda en interkommunal allmän yrkesskola eller - i städer och köpingar med mer än 20.000 invånare - genom att inrätta en egen allmän yrkesskola. Denna nyordning av yrkesskolväsendet skall vara genomförd redan till början av år 1962.

För landskapets del synes blott ett av ovanstående alternativ vara tänkbart, d.v.s. bibehållande av Ålands yrkesskola såsom en centralyrkesskola med rätt och skyldighet för de åländska kommunerna att reservera minst det antal platser i densamma, som de nya principerna i riket föreskriva. Den för compensationen av landskapets utgifter nödiga revisionen av lagstiftningen angående Ålands yrkesskola borde samtidigt inbegripa en komplettering med de stadganden, som avse att reglera understöd för redan existerande Ålands kock- och stuertskola och understöd för eventuella nyinrättade privata eller kommunala specialyrkeskolor.

Ovan uppdragna riktlinjer för en ny lagstiftning om Ålands yrkesskola och yrkesundervisningen i landskapet medför en redigering, som avviker från rikets lag om yrkesundervisningsanstalter. Därtill kommer, att vissa stadganden ur rikets förordning lämpligen böra intagas i landskapslagen medan en särskild landskapsförordning i ämnet borde upptaga blott stadganden med karaktär av verkställighetsföreskrifter.

-2-

Ålands yrkesskola planeras med följande avdelningar:

- 1) Metallarbetaravdelning, 2-årig kurs med intagning varje år i första klassen av 10 elever (redan verksam);
- 2) Bil- och motormekanisk avdelning, 3-årig kurs med intagning av 12 elever i första klassen vart tredje år (redan verksam);
- 3) Avdelning för huslig ekonomi, 2-årig kurs med intagning av 12 elever i första klassen varje eller vartannat år;
- 4) Handelsavdelning, 1-årig kurs med intagning av 12 elever varje år (redan verksam); denna avdelning kommer måhända att ombildas till två-årig handelsskola;
- 5) Träbearbetningsavdelning, med tre alternerande 2-åriga kurser för båtbyggare, möbelsnickare och timmermän, med intagning av minst 10 elever varje år;
- 6) Sömnadsavdelning, 2-årig kurs med intagning av minst 10 elever vartannat år (redan verksam); samt
- 7) Elektroteknisk avdelning, 2-årig kurs med intagning av minst 10 elever varje eller vartannat år (redan verksam med alternerande fartygs-elektriker- och installatörskurs).

Vid fördelningen av anläggningskostnaderna och vid intagning av elever vid statens centralyrkesskola utgår man enligt rikets nya lag från s.k. årliga elevplatser, vilkas antal bestämmes enligt antalet elever, som varje år kan intagas i skolan. Beräknar man antalet årliga elevplatser vid Ålands yrkesskola, sådan den enligt det ovan sagda planeras, kommer man till ett minimiantal årliga elevplatser om 52. Därvid beräknas för avdelning, som intager elever vartannat år, halva elevantalet som årliga elevplatser och för avdelning, som intager elever vart tredje år, en tredjedel av elevantalet som årliga elevplatser.

Enligt rikets lag skall stad för varje tusental reservera 3 och varje landskommun 1 årlig elevplats. Staten reserverar minst tjugu platser för varje hundratal kommunala platser. Enligt dessa principer bör i landskapet Mariehamn reserveras 21 platser (stadens invånartal kommer uppenbarligen att överstiga 7.000 inom kort) och av landskommunerna Finström 1, Föglö 1, Hammarland 1, Jomala 2, Lemland 1, Saltvik 1, och Sund 1 plats eller inalles 29 årliga elevplatser. Återstoden av platserna, d.v.s. 23 årliga elevplatser, borde sålunda reserveras av landskapet. Ehuru denna fördelning av platserna icke leder till samma förhållande mellan landskapets och kommunernas platser som praxis i riket förutsätter, har handels- och industriministeriets yrkesutbildningsavdelning

förordnat fördelningen på den grund, att en centralyrkesskola i landskapet måste anses nödvändig och att kommunernas låga invånartal medför det ringa antalet kommunala platser. Det kan icke anses riktigt, att de åländska kommunerna skulle åläggas deltaga i centralyrkesskolan i större utsträckning än kommuner av motsvarande storlek i riket. I allmänhet gäller den principen, att kommun icke skall deltaga i sådan yrkesskolverksamhet, som kommunen icke har nytta av. Sålunda anser man, att utbildning i en speciell bransch för hela landets behov bör bekostas helt av staten. Då skärgårdskommunerna synas ha föga nytta av yrkesskolverksamheten såtillvida, att de dimitterade eleverna sällan kunna placeras i skärgården, bör det också vara rättvist, att dessa kommuner icke deltaga i kostnaderna för skolan. Då platsfördelningen också blir av avgörande betydelse vid intagningen av elever i skolan, torde de mindre kommunerna genom frivillig reservering av årlig elevplats, antingen var för sig eller också tillsammans med någon annan kommun, kunna tillförsäkra sig möjlighet att få in någon elev varje eller vartannat år i skolan. En av landskapsstyrelsen till fullmäktige i samtliga kommuner ställd förfrågan om eventuellt intresse för frivillig teckning har dock blivit obesvarad, måhända på grund av att frågan framställdes vid en tidpunkt, då man räknade med, att ett mera omfattande deltagande från kommunernas sida måste göras obligatoriskt för att en centralyrkesskola överhuvud skulle komma till stånd.

Anläggningskostnaderna för centralyrkesskola fördelas enligt rikets lag särskilt för byggnadskostnader och andra anläggningskostnader. Den del av de totala anläggningskostnaderna, som faller på statens elevplatser, faller helt på staten. De kommunala platsernas anläggningskostnader erläggas i första hand av staten, men kommunerna äga efter det slutliga fastställandet av anläggningskostnaderna tillskjuta, stad 50 procent och landskommun 35 procent av byggnadskostnaderna och alla delägarkommuner 30 procent av övriga anläggningskostnader.

Driftskostnaderna för centralyrkesskolorna i riket fördelas så, att den del av årets driftskostnader, som hänför sig till de av kommunerna reserverade platserna, särskiljes, varpå 35 % av denna del erlägges av de i skolan deltagande kommunerna gemensamt och resten av staten. Kommunernas kostnadsandel fördelas mellan delägarkommunerna i proportion till de använda elevplatserna, d.v.s. medeltalet elever vid början av vår- och höstterminen från kommunen (46 § förordningen). De kommuner, som icke reserverat plats i skolan, äro icke heller skyldiga att deltaga i skolans driftskostnader. Icke heller är delägarkommun skyldig att deltaga i

driftskostnaderna för elev, som icke intagits på kommunens elevplats. Man kan sålunda i praktiken räkna med, att antalet använda elevplatser är högst dubbla antalet av reserverade platser.

Vid landskapets yrkesskola bör med hänsyn till compensationen av landskapets utgifter fördelningen mellan landskapet och kommunerna följa samma riktlinjer som i riket. Fördelningen av den kommunala andelen i utgifterna kan däremot regleras på ett från rikets principer avvikande sätt. Under den tidigare behandlingen av detta lagstiftningsområde har också förslag framförts i syfte att åstadkomma en annan fördelning än den i riket stadgade för att utjämna den ekonomiska belastning på kommunerna, som nyordningen av yrkesskolväsendet medför. Landskapsstyrelsen har likväl stannat för, att anläggningskostnaderna borde fördelas enligt samma grunder som i riket, då det synes oskäligt att ålägga landskapets mindre kommuner, som även annars ha ekonomiska svårigheter, att delta i yrkesskolans anläggningskostnader.

Landskapsstyrelsen har i framställning 27/1960 med förslag till landskapslag om yrkesundervisning föreslagit, att den kommunala andelen i driftskostnaderna skulle fördelas enligt kommunernas skattörental. Landskapsstyrelsen anförde därvid bl.a. följande: "Landskapsstyrelsen anser, att den i riket gällande fördelningsgrunden för driftskostnaderna icke skulle lämpa sig för våra förhållanden. Invånarantalet i flertalet av landskapets kommuner ligger mellan 500 och 1.500 personer. Det synes oskäligt att uppdelade dessa kommuner i två grupper med invånarantalet 1.000 som gräns och ålägga blott den ena gruppen skyldighet att delta i yrkesskolans driftskostnader, ehuru skolan står öppen för elever från alla kommuner. Landskapsstyrelsen har därför omfattat principen att de på kommunerna fallande driftskostnaderna böra fördelas mellan samtliga kommuner."

Beträffande driftskostnaderna intar stadsförvaltningen i Mariehamn den ståndpunkten, att fördelningen mellan å ena sidan staden och å andra sidan de i skolan deltagande landskommunerna bör ske enligt i riket gällande grundsatser, m.a.o. att beläggningen av stadens och landskommunernas platser blir avgörande enligt ovan relaterade principer. Då landskapsstyrelsen anser, att Mariehamns stads inställning till kostnadsfördelningen kan beaktas utan menliga verkningar på landskommunernas utgifter för driftskostnaderna, torde en fördelning mellan stad och landsbygd enligt i riket gällande normer kunna omfattas. Vad sedan beträffar fördelningsgrunden mellan landskommunerna, har landskapsstyrelsen stannat

för, att fördelningen bör ske endast mellan delägarkommuner, eftersom i riket lagstiftningen syftar till att helt befria kommunerna under 1.000 invånare från skyldighet att deltaga i kostnaderna för centralyrkesskola. För att så långt det är möjligt utjämna kostnadsandelarna för delägarkommunerna, kan man tänka sig flera olika fördelningsgrunder, t.ex. enligt ett visst invånartal eller fördelning av hälften av kostnaderna efter beläggning och hälften efter skattöre. Landskapsstyrelsen har dock stannat för fördelning av landskommunernas hela kostnadsandel efter skattöre på delägarkommunerna, vilket medför, att den ekonomiska belastningen fördelas efter kommunernas skatteintäkter och att den årliga utgiften blir tämligen lika från år till år under förutsättning, att stadens elevantal icke varierar väsentligt.

Detaljmotivering.

1 §. I stället för den i riket använda termen "yrkesundervisningsanstalt" har landskapsstyrelsen använt termen "yrkesskola" då yrkesinstitut och yrkeslärlingsskolor knappast komma att inrättas i landskapet, ehuru möjlighet härför reserverats i lagförslaget (2 § 3 mom.).

2 §. Såsom redan i den allmänna motiveringen anfördes förutsätter landskapsstyrelsen, att nuvarande Ålands yrkesskola kommer att fortbestå som landskapets enda allmänna yrkesskola, då det icke förefaller troligt, att en allmän yrkesskola skulle tillkomma vid sidan om denna vare sig på kommunalt eller privat initiativ. Däremot kan industrialiseringen i landskapet medföra privat yrkesundervisning. Möjlighet bör också beredas för kommun att inrätta specialyrkesskola, i synnerhet som det kan medföra lättnad i kommunens skyldighet att reservera elevplatser i Ålands yrkesskola. Med stöd av 2 mom. kan i landskapet inrättas en landskapets sjömansskola. Den på Suomen Joutsen inrättade sjömansskolan, Statens yrkesskola för sjömän, är helt finansierad med statens medel.

3-4 §§ innehålla stadganden, som äro gemensamma för såväl Ålands yrkesskola som kommunala och privata specialyrkesskolor. Närmare bestämmelser om skolornas förvaltning och organisation skola utfärdas uti landskapsförordning. I riket finnes vid centralyrkesskola förutom i dessa paragrafer nämnda myndigheter också ett yrkesskolråd, där de till skolan anslutna kommunerna äro representerade. Då Landstinget representerar så gott som alla landskapets kommuner, synes det onödigt att ytterligare inrätta en kommunal representation vid yrkesskolan, varför landskapsstyrelsen icke i förslaget upptagit någon motsvarighet till yrkesskolrådet.

5 §. För att klargöra budgeteringssystemet torde ett stadgande om

att Ålands yrkesskola skall betraktas som en centralyrkesskola vara påkallat.

6 §. För fördelningen av anläggningskostnaderna redogjordes redan i den allmänna motiveringen. Här må ytterligare tilläggas, att genom reservering av plats blir kommun berättigad till att varje år minst en elev från kommunen intages som elev. Då hälften av landskapets kommuner icke äro skyldiga att reservera elevplats, kan det med tanke på nämnda rättighet vara av intresse för de små kommunerna att frivilligt reservera en elevplats eller att tillsammans med någon annan kommun reservera en halv elevplats var.

De aktuella byggnadsplanerna för yrkesskolan innefatta icke uppförande av elevinternat, men plats för en sådan byggnad har reserverats på tomten. Intresset för ett elevinternat synes icke vara särskilt stort i landskapet och det förefaller troligt, att internatet skulle komma att omfatta ett så ringa antal platser, att dess drift ställer sig förhållandevis dyr. Landskapsstyrelsen har dock ansett, att denna fråga icke bör avgöras i detta skede utan i lagförslaget bör intagas stadganden, som möjliggöra inrättande av internat framtiden. I riket har från statens sida reserverats minst 25 % av platserna i centralyrkesskolornas elevinternat enligt vad handels- och industriministeriet meddelat landskapsstyrelsen. Om uppförande av elevinternat framtiden påyrkas från så många kommuners sida, att landskapsstyrelsen anser skäl vara att överväga frågan, kommer landskapsstyrelsen att förelägga Landstinget förslag till utverkande av nödigt extraordinarie anslag härför.

Bestämmanderätten om yrkesskolans elevplatser tillkommer landskapsstyrelsen. Ökas eller minskas folkmängden i en kommun i sådan mån, att kommunens skyldighet att reservera platser påverkas därav, kan landskapsstyrelsen åstadkomma nödig justering genom att tillåta överlåtelse av en plats från en kommun till en annan eller genom att överlåta en av landskapets platser eller återinlösa en kommunal plats.

7 §. Regeringen har den 21.10 1960 överlämnat till riksdagen en proposition, vari föreslås, att handelsskolor må inrättas som avdelningar vid yrkesskolor. Landskapsstyrelsen har för avsikt att i ett senare skede ta upp frågan om denna avdelnings ombildande till en tvåårig handelsskola. På grund av det för närvarande oklara läget beträffande handelsavdelningens status, har landskapsstyrelsen icke upptagit handelsavdelningen bland de uppräknade obligatoriska avdelningarna. I 10 § har dock ett stadgande om rätt att i landskapsförordning utfärda närmare föreskrifter om denna avdelning intagits.

8, 9 och 11 §§. Stadgandena överensstämmer med motsvarande stadganden i rikslagstiftningen.

12-16 §§. För fördelningen av driftskostnaderna redogjordes ovan i den allmänna motiveringen. Här må ytterligare tilläggas, att stadgandet angående fördelningen mellan Mariehamn och landsbygden, som är överensstämmande med rikets fördelningsprincip, för tydlighets skull kompletterats med ett uttryckligt stadgande, att högst två använda elevplatser beaktas för varje reserverad elevplats. Härigenom undanröjes den osäkerhet, som eventuellt kunde inträffa i sådana fall, då elev intagits på ettårig eller treårig kurs.

Kostnaderna för elevhemmets underhåll fördelas skilt, dels emedan Mariehamns stad icke är skyldig att delta i elevhemmet och dels emedan beläggningen på elevhemmet icke motsvarar beläggningen på skolan.

Beräkningsgrunden för elevplatsernas antal, intagen i förslaget 12 § 2 mom., saknar motsvarighet i rikets lagstiftning men är överensstämmande med en tolkning av stadgandena, som tillämpas vid handels- och industriministeriet. I landskapet är man tvungen att åtminstone tillsvidare på vissa kurser intaga elever blott vartannat eller vart tredje år, då skolan annars skulle förlora i mångsidighet eller också bleve överdimensionerad för det nuvarande utbildningsbehovet i landskapet. Det följer också härav, att man utan större svårigheter kan utvidga utbildningskapaciteten på en avdelning om det skulle visa sig behövt.

För erläggande av kommuns andel i anläggningskostnaderna kan beviljas en betalningstid på upp till fem år; enligt lagändring i riket av den 13.11 1959 (FFS 409/59) ända upp till sju år för kommun i svag ekonomisk ställning. Landskapets fattigaste kommuner kunna enligt 16 § (motsvaras i riket av lagens 21 §) beviljas specialunderstöd såväl för anläggnings- som driftskostnader.

17-22 §§. I riket gällande normer angående understöd åt kommunala och privata specialyrkesskolor ha intagits i förslaget i sakligt överensstämmande utformning.

23 §. Enligt rikets lag (27 §) skall kommunerna vidtaga erforderliga åtgärder för att lagen skall kunna tillämpas från och med år 1962. Ehuru det icke förefaller sannolikt att Ålands yrkesskolas byggnadsplaner kunna förverkligas till början av sagda år, torde skolan redan i sin nuvarande omfattning kunna finansieras med tillämpning av de nya stadgandena.

24 §. De detaljföreskrifter, som erfordras för landskapslagens verkställighet och tillämpning, skola utfärdas genom landskapsförordning.

25 §. Rikets nya lagstiftning kommer, beträffande kommunernas skyldighet att delta i centralyrkesskolornas anläggnings- och driftskost-

-8-

nader, att tillämpas från och med den 1 januari 1962. I överensstämmelse härmed skall landskapslagen träda i kraft från och med år 1962. De nya stadgandena om understöd för kommunala och privata yrkesskolor kunna oberoende därav tillämpas i landskapet till och med år 1961, liksom landskapsstyrelsen tidigare tillämpat rikets stadganden om understöd för privata yrkesundervisningsanstalter vid beviljande av understöd åt Ålands kock- och stuertskola.

Med hänvisning till det ovan anförda får landskapsstyrelsen vördsamt förelägga Landstinget till antagande nedanstående

L a n d s k a p s l a g
om yrkesundervisning.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

1 kap.

Om skolformerna och undervisningen.

1 §.

Med yrkesskola avses i denna landskapslag skola, som meddelar grundläggande yrkesundervisning och vidare-utbildning på industrins och byggnadsverksamhetens, hantverkets, näringsekonomens samt med dem jämförbara serviceyrkens, ävensom på samfärdselns område, jämte kompletterings- och specialkurser, som anordnas vid densamma, samt annan därmed jämförlig undervisningsanstalt.

2 §.

Ålands yrkesskola är landskapets allmänna yrkesskola. Skolans syfte-mål är att på grundvalen av folkskolans kurs meddela eleverna för yrkesfärdigheten nödiga kunskaper och i skolans egna verkstäder en så mångsidig arbetsundervisning, att yrkesskicklighet på grund härav inom viss tid kan uppnås.

Landskapet, kommun, sammanslutning av kommuner, enskild person eller samfund må upprätthålla specialyrkesskola, som meddelar undervisning på något specialområde eller inom några av de yrkesgrenar, som skolans ägare företräder.

I landskapet må inrättas yrkeslärlingsskola för undervisning av yrkeslärlingar och yrkesinstitut för vidare- och specialutbildning av yrkesmän samt undervisning i arbetsledning- och -organisation. Beträffande anstalt, som blivit godkänd av landskapsstyrelsen, gäller vad i denna landskapslag är stadgat om yrkesskola.

3 §.

Vid yrkesskola skall för dess ledning och förvaltning finnas en bland skolans lärare utsedd rektor.

-9-

För meddelande av undervisning och för vägledning i praktiskt arbete samt för skolans förvaltning och ekonomi må vid yrkesskola finnas ordinarie och extraordinarie lärare samt befattningshavare.

4 §.

Varje yrkesskola skall hava en direktion, som svarar för skolans verksamhet, samt reglemente och läroplan, vilka äro fastställda av landskapsstyrelsen.

2 kap.

Om Ålands yrkesskola.

5 §.

Ålands yrkesskola upprätthålles av landskapet såsom centralyrkesskola för landskapet Åland.

För skolans verksamhet upptages årligen i landskapets ordinarie inkomst- och utgiftsstat erforderliga medel enligt för statens centralyrkesskolor gällande principer.

6 §.

Mariehams stad är skyldig att i Ålands yrkesskola reservera tre årliga elevplatser för varje fullt tusental invånare och landskommun i landskapet en årlig elevplats för varje fullt tusental invånare. Övriga elevplatser äro landskapets platser.

Har kommun en eller flera elevplatser i annan skola för yrkesutbildning, må landskapsstyrelsen efter prövning minska det antal platser, som kommunen skall vara skyldig att reservera i Ålands yrkesskola. Landskapsstyrelsen må även annars, då synnerliga skäl påkalla det, bevilja kommun lättnad i den skyldighet att reservera elevplatser, som är stadgad i 1 mom.

Landskommun, som reserverar elevplatser i Ålands yrkesskola, är skyldig att reservera elevhemsplatser i förhållande till elevplatserna.

Angående överlåtelse av elevplats till kommun besluter landskapsstyrelsen. Kommun må icke utan landskapsstyrelsens tillstånd överlåta sin elevplats till annan kommun. Landskapsstyrelsen må på synnerliga skäl med kommuns medgivande återinlösa av kommunen reserverad elevplats, om medel därför anvisats i landskapets utgiftsstat.

7 §.

Vid Ålands yrkesskola skall finnas åtminstone metallarbets-, maskinreparations-, elektricitets-, husbyggnads- och träbearbetnings-, sömnads- och näringsekonomiavdelningar.

Vid skolan bör efter behov anordnas undervisning i form av kurser eller på annat sätt för att meddela undervisning åt yrkeslärningar och med dem jämförliga personer, som icke kunna få undervisning i annan yrkesundervisningsanstalt.

-10-

8 §.

Lärotiden vid Ålands yrkesskola är 1-4 läsår i enlighet med vad landskapsstyrelsen särskilt förordnar för varje studielinje. Läsåret bör omfatta 220 arbetsdagar.

Den teoretiska och den praktiska undervisningen bör motsvara de fordringar, som näringslivet ställer på varje särskilt yrke. Den praktiska undervisningen bör omfatta övningsarbeten samt produktiv verksamhet i den av läroplanen bestämda omfattningen.

9 §.

Av yrkesskolans läroplan, som skall fastställas av landskapsstyrelsen, bör framgå huru undervisningen är ordnad enligt studielinjer, läroämnena och antalet veckotimmar eller totalantalet timmar i dem samt det centrala innehållet i varje läroämne.

Vid yrkesskolan skall användas av landskapsstyrelsen godkända läroböcker.

10 §.

Till yrkesskolan må, sedan medel härför anvisats, anslutas en handelskola såsom en avdelning vid yrkesskolan. Närmare bestämmelser om avdelningens inrättande, finansiering och förvaltning utfärdas i landskapsförordning.

11 §.

Kommunal eller privat yrkesskola må med ägarens samtycke av landskapet övertagas och förenas med Ålands yrkesskola i den mån medel härför anvisats i landskapets inkomst- och utgiftsstat.

Vid yrkesskolan må inrättas av landskapet upprätthållna avdelningar i syfte att tillgodose behovet av yrkesutbildning.

3 kap.

Om fördelningen av kostnaderna för Ålands yrkesskola.

12 §.

Kommun, som enligt 6 § reserverar elevplatser i Ålands yrkesskola, är pliktig att i proportion till de av kommunen reserverade elevplatserna och med iakttagande av den nedan föreskrivna kostnadsfördelningen till landskapet erlägga de av skolans inrättande direkt föranledda kostnaderna.

Landskapsstyrelsen fastställer anläggningskostnaderna för Ålands yrkesskola och bestämmer på grundvalen av dem överlåtelsepriset för en elevplats genom att dela anläggningskostnaderna med antalet elevplatser i skolans första klasser. Vid avdelning, som intager elever i första klassen vartannat år, anses finnas hälften så många elevplatser

som högsta antalet elever i första klassen. Vid avdelning, som intager elever i första klassen vart tredje eller fjärde år, fastställles antalet elevplatser på motsvarande sätt genom delning med tre eller fyra.

Elevhems anläggningskostnader fastställas särskilt, varefter överlåtelsepriset för en plats i elevhemmet bestämmes genom att anläggningskostnaderna delas med antalet platser i elevhemmet.

Kostnader för grundförbättringar på byggnader samt för tilläggsanskaffningar av arbetsmaskiner och övriga inventarier delas årligen såsom ovan stadgas.

Landskapsstyrelsen må på ansökan och på villkor, som landskapsstyrelsen bestämmer, bevilja kommun betalningstid under högst fem, eller, om kommunen är i svag ekonomisk ställning, högst sju år för erläggande av i 1 och 2 mom. avsedda överlåtelseavgifter. Vid beviljande av betalningstid bör gängse ränta på den obetalda delen bestämmas.

13 §.

Kostnaderna för skolans inrättande fördelas mellan landskapet och de i skolan enligt 6 § delaktiga kommunerna sålunda, att Mariehamns stad svarar för 50 procent och landskommunerna för 35 procent av de nedan i 2 mom. avsedda byggnadskostnaderna samt staden och nämnda landskommuner för 30 procent av övriga anläggningskostnader, i vartdera fallet beräknat i proportion till antalet elevplatser, som kommunerna reserverat.

Såsom godtagbara byggnadskostnader anses kostnader, föranledda av röjning och utjämning av tomt, för skola nödiga undervisnings-, verkstads- och ekonomibyggnaders försättande i fullt användbart skick, anordningar för anskaffande av vatten och kraft, byggande av nödiga vägar, inhägnader och andra fasta anläggningar, uppgörande av ritningar och arkitektarvode.

Till kostnader för inrättande av skolan hänföres därutöver kostnader för uppförande av nödiga bostadsbyggnader, elevhem och lärarbostäder, jämte ekonomibyggnader, för anskaffning av arbetsmaskiner och verktyg, skolinventarier och undervisningsmateriel, elevernas inkvarteringsutrustning och spisattiralj samt renhållnings- och hälsovårdsmateriel ävensom annan i själva skolan och elevhemmet erforderlig utrustning, så ock för arvoden åt byggnadskommissionen och andra åtgärder, som oundgängligen böra bekostas.

Kommun, som önskar reservera elevplatser utöver det i 6 § stadgade antalet, skall deltaga i kostnaderna för skolans inrättande enligt i 1 mom. stadgade grunder.

Mariehamns stad befrias likväl från deltagande i de kostnader, vilka

-12-

föranledas av inrättandet av elevhem om ett dylikt hem ur stadens synpunkt icke anses nödigt. Staden bör dock utan ersättning överlåta för skolan lämpligt och tillräckligt stort tomtområde.

14 §.

De i Ålands yrkesskola delaktiga kommunerna äro skyldiga att samfällt deltaga i skolans årliga underhållskostnader med 35 procent av de kostnader, som belöpa sig på de av kommunerna reserverade platserna. Kommunernas kostnadsandel fördelas mellan kommunerna sålunda, att Mariehamns stads andel beräknas efter de använda elevplatserna. Därefter fördelas landskommunernas gemensamma andel i kostnaderna mellan de i skolan delaktiga landskommunerna i proportion till det antal skattören, som vid kommunalbeskattningen för skatteåret närmast före skolans ifrågavarande verksamhetsår påförts av skattenämnderna i delägarkommunerna. På sjömansinkomst beräknas antalet skattören sålunda, att det av sjömansskatten till kommunen redovisade beloppet divideras med talet tio.

Såsom använda elevplatser anses medeltalet elever i början av vår- och höstterminen, varvid högst två elever varje termin beaktas för envar av kommun reserverad årlig elevplats.

Vid bestämmandet av de årliga underhållskostnaderna beaktas avlöningsutgifter och pensioner samt årliga kostnader för lyse, värme, vatten och drivkraft, för underhåll och reparation av lokaliteter, maskiner, arbetsredskap och inventarier, för kansli- och tryckningsarbeten, så ock för anskaffande av lärar- och elevbibliotek samt undervisningstillbehör, råämnen, förnödenheter och rengöringsmedel, för fri skolmåltid åtelevorna, för brand- och olycksfallsförsäkringspremier samt för läkemedel och läkararvoden. Från summan av utgifterna skola erhållna inkomster avdragas.

15 §.

Kostnaderna för upprätthållandet av elevhemmet fördelas så, att den del, som belöper sig på de av kommunerna reserverade platserna fördelas mellan kommunerna i proportion till de använda elevhemsplatserna såsom i 14 § 1 och 2 mom. är sagt. Kostnaderna för landskapets elevhemsplatser erläggas av landskapet.

Vid fastställandet av avgiften för en elevhemsplats böra de inkomster beaktas, som influtit genom elevhemmets användning.

16 §.

Åt landskapets fattigaste kommuner må erläggas specialunderstöd för deltagande i kostnaderna för inrättande och upprätthållande av Ålands yrkesskola. Sådant understöd erlägges för anläggningskostnadernas vidkommande med högst 30 procent och för underhållskostnadernas

vidkommande med högst 20 procent av de godtagbara totala utgifterna per elevplats.

4 kap.

Om understöd åt kommunala och privata yrkesskolor.

17 §.

Landskapsstyrelsen må på ansökan bevilja yrkesskola i landskapet rätt till årligt landskapsunderstöd, ifall skolan anses vara av behovet påkallad och om tillräckliga förutsättningar för fortsatt upprätthållande av skolan föreligga. Understödet utgår med 65 procent av de verkliga utgifterna. På synnerliga skäl kan landskapsstyrelsen fastställa yrkesskolans landskapsunderstöd till lägre belopp än 65 procent, dock icke till lägre än 50 procent.

Vid bestämmandet av de verkliga utgifterna beaktas de i 14 § 2 mom. nämnda utgifterna, i den mån de prövas nödvändiga, samt de egna byggnadernas hyresvärde fränsett tomtens värde och den del av byggnadernas värde, vilken motsvarar av landskapet beviljat byggnadsunderstöd för skolan, ävensom hyresbeloppen för upphyrda utrymmen, för vilkas hyra skolans ägare icke erhåller annat understöd.

Överlåtande av yrkesskola, som erhåller landskapsunderstöd, till annan ägare, eller väsentlig utvidgning av densamma må äga rum endast med landskapsstyrelsens tillstånd.

18 §.

Sedan yrkesskola blivit av landskapsstyrelsen godkänd såsom berättigad till landskapsunderstöd och reglemente och läroplan fastställts för skolan, beviljar landskapsstyrelsen understöd för skolans anläggning och underhåll enligt vad nedan stadgas. För byggnadskostnader må likväl understöd beviljas innan läroplan blivit fastställd.

Villkor för erhållande av landskapsunderstöd äro:

- 1) att skolan ej upprätthålles för ernående av ekonomisk vinst;
- 2) att skolan förfogar över tillfredsställande lokaliteter och nödig undervisnings- och arbetsmateriel samt för undervisningen erforderliga verkstäder;
- 3) att skolan har stadgat antal elever;
- 4) att skolans lärare innehava föreskriven kompetens;
- 5) att medellösa elever beviljas befrielse från eller nedsättning i elevavgifterna med minst 10 procent av elevavgifternas totalbelopp; samt
- 6) att de som understöd erhållna medlen användas till de ändamål, för vilka de beviljats, och att oanvänt understöd återställs till landskapet.

-14-

19 §.

Understöd för anskaffande av egna lokaliteter må beviljas yrkesskola efter prövning inom ramen för i landskapets utgiftsstat anvisade anslag.

För anläggning av verkstäder och för utvidgning av sådana beviljas såsom landskapsunderstöd 75 procent av priset på av landskapsstyrelsen nödigbefunna arbetsredskap, kraft- och arbetsmaskiner samt till verkstädernas inredning hörande inventarier.

För anskaffning av egentliga skolinventarier och undervisningsmateriel beviljas i landskapsunderstöd 65 procent av priset på av landskapsstyrelsen nödigbefunna materiel.

20 §.

För utgifter, föranledda av allmänna kompletterings- och specialkurser, som icke höra till den egentliga läroplanen, beviljas understöd inom ramen för landskapets utgiftsstat.

21 §.

Yrkesskola, som åtnjuter landskapsunderstöd och som försäkrar innehavarna av tjänst eller befattningsvid yrkesskolan för invaliditet, ålderdom eller begravningshjälp, erhåller av landskapsmedel i understöd hälften av varje erlagd försäkringspremie, dock ej mera än ett av landskapsstyrelsen fastställt belopp för varje försäkrad om året. Understöd erlägges likväl icke för den del av försäkringspremien, som skulle överskrida försäkringspremien för sådan pensionsförmån, som är fastställd för innehavare av motsvarande landskapstjänst eller befattningsvid yrkesskolan. Försäkring bör tecknas i försäkringsanstalt, som landskapsstyrelsen godkänner.

Har i 1 mom. nämnd försäkring tecknats, beaktas icke pension, som erlägges åt pensionsförsäkrad, vid beräkandet av de verkliga utgifterna enligt 17 § 2 mom.

22 §.

Befinnes yrkesskola, som åtnjuter landskapsunderstöd, icke uppfylla stadgade villkor eller yppa sig i dess verksamhet missförhållanden, vilka trots framställda anmärkningar icke avhjälpas, har landskapsstyrelsen befogenhet att besluta om indragning av landskapsunderstödet för yrkesskolan i dess helhet eller för den del av densamma, som befunnits icke motsvara sitt ändamål, samt meddela föreskrifter därom, i vilken ordning indragningen skall verkställas och huru med den egendom skall förfaras, som anskaffats med landskapsunderstöd.

Lag samma vare, om yrkesskola upphör med sin verksamhet.

-15-

5 kap.

Särskilda stadganden.

23 §.

Kommun, som enligt denna landskapslag är skyldig att resevera platser i Ålands yrkesskola, skall före utgången av år 1961 reservera föreskrivet antal platser i yrkesskolan eller anhålla om i 6 § 2 mom. avsedd lättnad i skyldigheten att reservera elevplatser.

24 §.

Närmare anvisningar angående verkställigheten och tillämpningen av denna landskapslag utfärdas genom landskapsförordning.

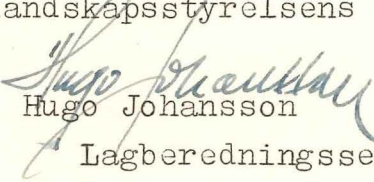
25 §.

Denna landskapslag tillämpas från den 1 januari 1962. Genom densamma upphäves landskapslagen den 29 mars 1949 angående landskapet Ålands yrkesskola (9/49) jämte däri senare fastställda ändringar.

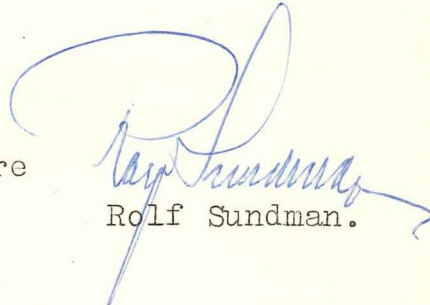
Mariehamn, den 13 april 1961.

På landskapsstyrelsens vägnar:

Lantråd

Hugo Johansson

Lagberedningssekreterare

Rolf Sundman.

Bilaga I.

Anläggningskostnadernas fördelning.

Kommun	Årliga elev- platser	Invå- nare 1961	Byggnadskostnader, 1.000 mk			övriga anl.kostn. 1000 mk			Kommunala totalkostn.	
			Totalt	Kommu- nens andel	Landska- pets an- del	Totalt	Kommu- nens andel	Land- skapets andel	1.000 mk.	Mk/sk.ö.
Brändö	-	830	-	-	-	-	-	-	-	-
Eckerö	-	921	-	-	-	-	-	-	-	-
Finström	1	1.868	3.077	1.077	2.000	770	231	539	1.308	0;53
Föglö	1	1.093	3.077	1.077	2.000	770	231	539	1.308	1:04
Geta	-	658	-	-	-	-	-	-	-	-
Hammarland	1	1.305	3.077	1.077	2.000	770	231	539	1.308	0:90
Jomala	2	2.143	6.154	2.154	4.000	1.540	462	1.078	2.615	0:87
Kumlinge	-	670	-	-	-	-	-	-	-	-
Kökar	-	578	-	-	-	-	-	-	-	-
Lemland	1	1.087	3.077	1.077	2.000	770	231	539	1.308	0:81
Lumparland	-	393	-	-	-	-	-	-	-	-
Saltvik	1	1.824	3.077	1.077	2.000	770	231	539	1.308	0:63
Sottunga	-	269	-	-	-	-	-	-	-	-
Sund	1	1.268	3.077	1.077	2.000	770	231	539	1.308	0:96
Vårdö	-	561	-	-	-	-	-	-	-	-
Mariehamn	21	6.680	64.617	32.308	32.309	16.170	4.851	11.319	37.159	2:31
				-	-	-	-	-	-	-
Landskapet	23		70.771	-	70.771	17.710	-	17.710	-	-
Summa	52	22.148	160.004	40.924	160.004	40.040	6.699	33.341	47.622	1:39

Bilaga II.

Driftskostnadernas fördelning.

Kommun	Årliga elev- platser	Invå- nare 1961	1958			1959			1960		
			Antal elev- platser	Kostn. andel 1000 mk	mk/skö.	Antal elev- platser	Kostn. andel 1000 mk	mk/sk.ö.	Antal elev- plats.	Kostn. andel 1000 mk	mk/sk.ö.
Brändö	-	830	-	-		-	-		-	-	
Eckerö	-	921	-	-		-	-		-	-	
Finström	1	1.868	2	516	0:22	2	507	0:21	2	516	0:22
Föglö	1	1.093	2	266	0:22	2	261	0:21	2	266	0:22
Geta	-	658	-	-		-	-		-	-	
Hammarland	1	1.305	2	310	0:22	2	304	0:21	2	310	0:22
Jomala	2	2.143	4	632	0:22	4	621	0:21	3	632	0:22
Kumlinge	-	670	-	-		-	-		-	-	
Kökar	-	578	-	-		-	-		-	-	
Lemland	1	1.087	2	339	0:22	2	333	0:21	2	339	0:22
Lumparland	-	393	-	-		-	-		-	-	
Saltvik	1	1.824	2	438	0:22	2	430	0:21	2	438	0:22
Sottunga	-	269	-	-		-	-		-	-	
Sund	1	1.268	1	287	0:22	2	282	0:21	2	287	0:22
Vårdö	-	561	-	-		-	-		-	-	
Mariehamn	21	6.680	20	3.714	0:23	22	3.763	0:23	20	3.714	0:23
Landskapet	23										
Summa	52	22.148	35	6.502		38	6.501		35	6.502	

Använda elevplatser här räknade enligt elevantalet vid höstterminens början varvid jämväl 1958 kan tagas med såsom likvärdigt år. Mariehamn och Jomala upptagna till beräknade belopp efter inkorporeringen.

Bilaga III.Avskrift.

ÅLANDS LANDSKAPSSTYRELSE

Mariehamn den 6 april 1961.

Till Handels- och industriministeriet
yrkesutbildningsavdelningen
Helsingfors.

Vid behandlingen av landskapsstyrelsens framställning med förslag till landskapslag om yrkesundervisning har Ålands landsting utsänt en delegation till Ministeriet för att inhämta närmare upplysningar i frågan, huruvida man i landskapet är tvungen att ålägga kommunerna större skyldighet att reservera platser i en centralyrkesskola i landskapet än kommunerna i riket med hänsyn till, att de åländska kommunerna till stor del ha ett invånarantal om mindre än 1.000 personer. Då delegationen vid ifrågavarande tillfälle endast kunde inhämta ett muntligt besked i frågan, önskar landskapsstyrelsen härmed anhålla om skriftligt utlåtande av Ministeriet över den planerade platsfördelningen.

Landskapsstyrelsen har med tillämpning av i riket stadgade normer ansett, att den planerade centralyrkesskolan i landskapet borde få ett minimiplatsantal om 52 elevplatser för att den skall anses motsvara en enligt rikets lag inrättad centralyrkesskola. Av dessa platser borde kommunerna reservera Mariehamns stad 21 (invånartalet torde snarligen överskrida 7.000), Jomala 2, Finström 1, Föglö 1, Hammarland 1, Lemland 1, Saltvik 1 och Sund 1 enligt regeln en plats för varje fullt tusental invånare, medan övriga kommuner, vilka icke ha 1.000 invånare, bli helt utan plats, om de icke frivilligt teckna platser. På detta sätt blir dock landskapets platser 23 stycken, vilket är betydligt mera än de 20 % av de kommunala platserna, som i riket är regel. Då det likväl är landskapets särförhållanden, främst den omständigheten, att den totala befolkningen är liten och att invånartalet i hälften av kommunerna är mindre än 1.000, som orsaka det exeptionella förhållandet, hoppas landskapsstyrelsen, att Ministeriet kan förorda en sådan lösning.

Landskapsstyrelsen önskar vidare Ministeriets utlåtande över tolkningen av 46 § förordningen om yrkesundervisningsanstalter (3/59), vilket stadgande i jämförelse med 20 § 2 mom. lagen om yrkesundervisningsanstalter (184/58) icke enligt landskapsstyrelsens åsikt är fullt klart till sin innebörd. Landskapsstyrelsen har kommit till den slutsatsen, att förordningens 46 § avser en fördelning mellan delägarkommunerna enligt använda elevplatser, vilket skulle vara något annat än reserverade elevplatser, men oklart är, huruvida en kommuns kostnadsandel uppåt begränsas till högst vad som motsvarar kommunens

andel enligt de reserverade elevplatserna.

På landskapsstyrelsens vägnar:

Lantråd

Hugo Johansson

Lagberedningssekreterare

Rolf Sundman.

Bilaga IV.

HANDELS- och INDUSTRIMINISTERIET
Helsingfors

den 11 april 1961

Nr KD 7/181/61
nr 1206

Hänvisning: Edert brev 6.4.61

Ålands landskapsstyrelse
Mariehamn.

Ärende: Utlåtande om platsfördelning i den planerade centralyrkesskolan.

Handels- och industriministeriet har i dag handlagt Eder förfrågan av den 6 april 1961 angående elevplatsfördelning i den planerade centralyrkesskolan i landskapet och funnit gott förorda skolans grundande i framställd utsträckning. Vad tolkningen av 46 § i förordningen om yrkesundervisningsanstalter (3/59) beträffar, meddelar ministeriet, att en kommuns kostnadsandel icke är begränsad endast till de elevplatser, som kommunen har reserverat. Kommunen är dock inte skyldig att årligen betala för flere använda elevplatser än vad motsvarar de använda platsernas relativa andel i summan av alla platser som reserverats av kommunerna.

För ministern:
Överdirektör Aarno Niini.

Äldre regeringssekreterare Martti Nevalainen.